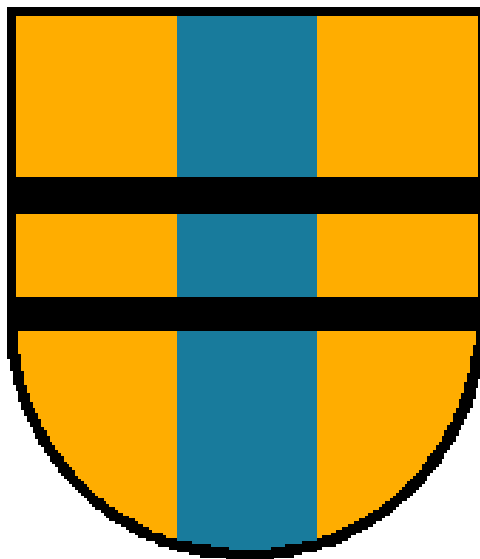

EKONOMISKT BISTÅND

Riktlinjer

Töreboda kommun

Beslutad av Kommunstyrelsen 2012-06-20, KS § 173

Uppdaterad 2016-02-02

Ansvarig för uppdatering är IFO chef och gruppleadare för ekonomiskt bistånd

EKONOMISKT BISTÅND

Innehållsförteckning

ALLMÄNT OM EKONOMISKT BISTÅND.....	4
SOCIALTJÄNSTLAGEN 2001:453.....	4
4 kap. Rätten till bistånd	4
9 kap. Återkav mm	5
INDIVIDUELL BEHOVSPRÖVNING.....	6
SEX VIKTIGA PERSPEKTIV.....	6
VISTELSEKOMMUNENS OCH BOSÄTTNINGSKOMMUNENS ANSVAR...7	
SÄRSKILDA GRUPPER AV SÖKANDE.....7	
Arbetslösa	7
Sjukskrivna	8
Personer på behandlingshem eller i familjehem	8
Personer med missbruksproblem	8
Ungdomar under 21 år som studerar	8
Vuxenstuderande	8
Studier på högskolenivå	8
Bistånd till studerande under studieuppehåll	9
Personer inom kriminalvård	9
Egna företagare och personer med fria yrken	9
UTLÄNDSKA MEDBORGARE.....	10
Nordiska medborgare	10
EU-medborgare	10
Utan uppehållstillstånd	10
Med uppehållstillstånd	10
FÖRSÖRJNINGSSTÖD.....	10
RIKSNORM.....	10
UMGÄNGESKOSTNADER.....	12
SKÄLIGA KOSTNADER UTANFÖR RIKSNORMEN.....	12
EL.....	12
BOENDE.....	12
Boendekostnad	12
Hyreskostnad 2016	13
Bostadsrätt eller villa	13
Andrahandsboende	14
Inneboenderum	14
Delad lägenhet	14
Övriga boendeformer	14
Boendekostnader för ungdomar	14
Ungdomar utan egna inkomster med beslutad insats enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade 1993:837 (LSS)	14
Inskrivna för kriminalvård, rättspsykiatrisk vård etc	14
Hemmaboende vuxet barn sam annan som ingår i hushållsgemenskap	15

Förälder boende hos barn	15
ARBETSRESOR.....	15
HEMFÖRSÄKRING.....	15
FACKFÖRENINGSAVGIFT OCH AVGIFT TILL ARBETSLÖSHETS-	
KASSA.....	15
REDUCERAT FÖRSÖRJNINGSSTÖD.....	15
FÖRHÖJNING AV FÖRSÖRJNINGSSTÖDSNORM.....	16
AKUT BISTÅND.....	16
LIVSFÖRING I ÖVRIGT.....	16
Barnomsorg	17
Begravningskostnader	17
Flyttkostnader	17
Glasögon	17
Hemutrustning	17
Dator med internetuppkoppling	18
Identitetshandlingar	18
Juridiska kostnader	18
Läkarvård, mediciner och sjukvård	18
Tandvårdskostnader	18
Magasineringskostnader	19
Spädbarnsutrustning	19
Resor	19
Umgängesresor/umgängeskostnader	19
TILLGÅNGAR, INKOMSTER OCH SKULDER.....	20
Tillgångar som påverkar rätten till bistånd	20
Inkomster som påverkar rätten till bistånd	20
Skulder	20

ALLMÄNT OM EKONOMISKT BISTÅND

SOCIALTJÄNSTLAGEN 2001:453

4 kap. Rätten till bistånd

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Vid prövningen av behovet av bistånd för livsföringen i övrigt får hänsyn inte tas till den enskildes ekonomiska förhållanden om rätten att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. *Lag (2010:52)*.

1 a § Följande inkomster ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 §

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete,
2. hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete, om skolungdomarna är under 21 år.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpning av 1 § till den del de överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. *Lag (2007:1429)*.

1 b § För den som har fått försörjningsstöd under 6 månader i följd skall 25 % av inkomsterna av anställningen inte beaktas i bedömningen av rätten till bistånd. Den särskilda beräkningsregeln gäller under 2 år.

2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

3 § Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och radio och TV-avgift,
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 § ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta. *Lag (2009:1233)*.

4 § Socialnämnden får begära att den som uppbär försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket skall syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden skall samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket. *Lag (2007:409).*

5 § Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisas enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

9 kap. Återkrav m.m.

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat ett ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap. 1 § endast om det har lämnats

1. som förskott på en förmån eller ersättning,
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap.1 § socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf skall vara skriftligt. Beslutet skall innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet skall delges den enskilde.

3 § Vill socialnämnden föra talan om ersättning som enskilde inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 § eller för kostnader som kommunen har haft enligt 8 kap. 1 § första eller andra stycket, skall talan väckas hos förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt.

Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket. *Lag (2009:836)*.

4 § Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap. 1 § första och andra styckena.

Den sökande ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbetena till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadskostnaderna (riksnormen) finns angivet i lagen.

När åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver (1 kap. 2 § SoL), t ex barns rätt till umgänge med båda föräldrarna.

INDIVIDUELL BEHOVSPRÖVNING

Töreboda kommuns övergripande mål i arbetet med ekonomiskt bistånd är att varje hushåll så snart som möjligt blir oberoende av bistånd eller minskar sitt behov så mycket som möjligt genom att gå över till annan försörjning.

Handläggning ska ske med bibehållen respekt för den enskildes rätt till självbestämmande och integritet. Eventuella krav på den biståndssökande ska anpassas efter hans eller hennes individuella förmåga och förutsättningar.

Enligt Socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras. Behovsprövningen får inte ersättas av enbart ekonomisk prövning.

SEX VIKTIGA PERSPEKTIV

Följande sex perspektiv ska prägla handläggning, bedömning och beslut angående ekonomiskt bistånd:

- Rättssäkerhet
- Respekt
- Barnens bästa
- Helhetssyn
- Tillgänglighet
- Låginkomstnivå

Handläggningen skall vara rättssäker och av god kvalitet och utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Beslut som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnen bästa kräver.

En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras. När det gäller tillgängligheten menas t ex att det ska finnas någon tillgänglig på förvaltningen som kan svara på frågor eller göra en akut bedömning samt att väntetiden för besök normalt inte bör vara

mer än tre veckor. Vid bedömning av nivåer för livsföring i övrigt beaktas alltid vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd med.

VISTELSEKOMMUNENS OCH BOSÄTTNINGSKOMMUNENS ANSVAR

Huvudregeln är att bosättningskommunen ansvarar för stöd- och hjälpinsatser oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller i annan kommun. Det är bara i akuta situationer som vistelsekommunen har det yttersta ansvaret. Med bosättningskommun avses den kommun den enskilde stadigvarande är bosatt eller har starkast anknytning till.

För hemlösa innebär detta att den kommun som den hemlöse har starkast anknytning till ska ansvara för stöd och hjälp. Av betydelse är var den enskilde har sitt sociala nätverk och vilken uppfattning den enskilde själv har om till vilken kommun han eller hon har sin starkaste anknytning. Folkbokföringen är i detta avseende av underordnad betydelse.

Om det inte finns eller om det är oklart vilken kommun som är bosättningskommun så ansvarar vistelsekommunen alltid för att den enskilde får det stöd och hjälp den behöver till dess att bosättningskommunen är klarlagd.

Vistelsekommunen är den kommun där den enskilde befinner sig när han eller hon ansöker om stöd och hjälp, eller på annat sätt framkommer att den enskilde behöver stöd och hjälp från kommunen.

SÄRSKILDA GRUPPER AV SÖKANDE

Arbetslösa

Den som söker ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen och är arbetslös, men arbetsför skall uppfylla följande förutsättningar;

- Inskrivnen på Arbetsförmedlingen.
- Aktivt söka arbete inom varierande yrkesområden i hela Sverige.
- Ta anvisat arbete.
- Deltaga i anvisad arbetsmarknadspolitisk åtgärd genom Arbetsförmedlingen eller kompetenshöjande verksamhet inom kommunen (praktik, utbildning, rehabiliterande åtgärder, arbetssökarverksamhet etc).
- Delta i särskilt introduktionsprogram för invandrare (SFI, samhällsorientering och praktik)

Socialtjänsten kan kräva att den sökande deltar i kommunal verksamhet som är kompetenshöjande och syftar till att ge den arbetslöse större förutsättningar att få arbete. Det kan vara t ex arbetssökarverksamhet eller arbetsträning i kommunal regi. Försörjningsstöd till arbetslösa kan enligt 4 kap 4 § SoL villkoras med deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som kommunen tillhandahåller.

Beslut enligt 4 kap. 4 § SoL går inte att överklaga. Om den anvisade utan godtagbart skäl avböjer kompetenshöjande verksamhet eller uteblir från verksamheten kan försörjningsstöd avslås eller nedsättas enligt 4 kap. 5 § SoL. Beslut enligt 4 kap 5 § går att överklaga.

Socialtjänsten ska verka för att den arbetslöse aktiverar egna resurser. För att nå ett gott resultat för den enskilde är det viktigt att krav kombineras med aktiva och stödjande insatser. I arbetet ska stöd- och motivationssamtal ingå men även en skyldighet för den arbetslöse att redovisa sitt arbetssökande. Socialtjänstens krav på intensiteten i redovisningen av arbetssökande måste vara individuellt anpassade och rimliga i förhållande till sökandens ålder, utbildning, hälsa/funktionsnedsättning och arbetslivserfarenhet.

Huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som det medför att säga upp sig på egen begäran. Den som på egen begäran slutar sitt arbete blir avstängd från ersättning under 45 ersättningsdagar. Den arbetslösa är berättigad till försörjningsstöd fr.o.m. den dag rätt till arbetslöshetsersättning inträder.

Sjukskrivna

Vid sjukdom ska godkänt läkarintyg uppvisas som styrker oförmåga att arbeta eller att delta i arbetsinriktad rehabilitering helt eller delvis.

Personer på behandlingshem eller i familjehem

Personer som beviljas heldygnsvård- eller behandling är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra. Biståndet reduceras för kostnader den sökande inte har under vårdperioden. Bistånd till hyra för bostad, abonnemangskostnader för hushållsel och fast telefoni, kläder, skor samt läkarvård, tandvård och fickpeng som inte ingår i vårdkostnaden kan beviljas om det är motiverat ur vård och rehabiliteringssynpunkt.

Personer med missbruksproblem

Personer med allvarliga missbruksproblem förväntas delta i socialtjänstens utredning gällande arbetsförmåga. Om personen inte medverkar till utredning kan det utgöra grund för att reducera biståndet.

Graden av missbruksproblematik kan ha betydelse för bedömningen av rätten till bistånd. När det gäller personer med påvisbart pågående missbruk kan försörjningsstödet reduceras/avslås om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

Ungdomar under 21 år som studerar

Föräldrarna har försörjningsplikt enligt Föräldrabalken 1949:381 7 kap. 1 § för ungdomar mellan 18 och 21 år som går på gymnasium eller annan jämförlig utbildning på lägst gymnasienivå. I de fall föräldrarna har försörjningsplikt ska ungdomen räknas in som barn i hushållet om det inte finns särskilda skäl för att ungdomen ska ha bistånd som eget hushåll. Sådana skäl kan vara att föräldrarna inte har möjlighet att ta sitt ansvar och den unge behöver samhällets stöd eller att den unge flyttat till eget boende i samråd med socialtjänsten.

Vuxenstuderande

För vuxenstuderande är huvudregeln att de ska försörja sig genom de statliga studiestödsformer som finns.

Studier på högskolenivå

Försörjningsstöd beviljas inte under pågående studier.

Bistånd till studerande under studieuppehåll

Enligt 4 kap. 4 § SoL, första stycket i SoL får socialnämnden begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. För att ha rätt till försörjningsstöd ska studerande kunna visa att de i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsägbar situation.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna t o m den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd om övriga villkor är uppfyllda.

Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd för studieuppehåll då. För övriga studerande kan försörjningsstöd beviljas för studieuppehåll över jul och nyår.

Den som väntar inkomst av arbete eller arbetslöshetsersättning kan i vissa fall beviljas försörjningsstöd mot återbetalning enligt 9 kap. 2 § SoL om detta bedöms vara adekvat, individuell bedömning måste alltid ske.

Personer inom kriminalvård

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden med undantag för den enskildes kostnader i form av hyra och uppehälle under frigivningspermission. Gällande hyra under verkställighetstid, se under rubriken Boende.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod (se 16 kap. 2 § SoL). En rimlig övergångsperiod kan vara ca en månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

Personer med elektronisk övervakning, fotboja, jämförs med frivårdsklienter och har rätt till bistånd från kommunen till sin försörjning, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Kriminalvården står för kostnaden vad gäller hyra och uppehälle under den tid när person inskriven på kriminalvårdsanstalt frigges med fotboja sista del av straffet.

Egna företagare och personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till den som är egen företagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor.

En del enskilda firmor representerar ingen tillgång och bedriver i princip ingen verksamhet. I dessa fall kan den sökande genom att avregistrera firman hos bolagsverket ställa sig till arbetsmarknadens förfogande och skriva in sig på arbetsförmedlingen, samt bli berättigad till ekonomiskt bistånd.

Sökande med *fria yrken* (konstnärer, författare, artister, frilans etc.) har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa, dvs. de ska vara inskrivna på arbetsförmedling och söka tillgängliga lämpliga arbeten.

UTLÄNDSKA MEDBORGARE

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare har i regel samma rättigheter som svenska medborgare när det gäller försörjningsstöd.

EU-medborgare

För en EU-medborgare gäller särskilda regler som innebär att kravet på uppehållstillstånd enligt utlänningslagen inte gäller för dem under vissa förutsättningar. Bestämmelser som uppehållsrätt, som reglerar EU-medborgares rätt att vistas i landet finns i utlänningslagen och utlänningsförordningen.

En EU-medborgare som är arbetstagare i Sverige ska fullt ut likabehandlas med svenska medborgare i fråga om rätten till bistånd enligt SoL. För rätt till bistånd krävs dock att övriga krav enligt 4 kap. 1 § SoL är uppfyllda och det gäller alla familjemedlemmar i hushållet.

En arbetssökande EU-medborgare som bedöms ha en verklig möjlighet att få anställning, inom ca sex månader, har rätt till bistånd på samma sätt som en svensk medborgare. En individuell prövning måste dock göras om bistånd ska utgå och i vilken omfattning. I bedömningen ska hänsyn tas till om den enskilde faktiskt har flyttat sitt egentliga bo och hemvist till Sverige. Om egentligt bo och hemvist inte är flyttat till Sverige och om personen bedöms befinna sig tillfälligt i Sverige kan bistånd begränsas till att avhjälpa en nödsituation.

Utan uppehållstillstånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, t ex turister, affärsresande och säsongarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip föreligger rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt LMA (Lag 1994:137 om mottagande av asylsökande m fl.). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen.

Med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige vilka vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare.

Utländska studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd annat än i undantagsfall, t ex en akut nödsituation. Uppehållstillståndet har beviljats under förutsättning att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

FÖRSÖRJNINGSTÖD

RIKSNORM

Den del av försörjningsstödet som utgör den så kallade riksnormen omfattar sju budgetposter. Följande poster ingår;

- **Livsmedel**
Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost som tillreds hemma. Gällande kosttillskott skall behovet alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Tilläggen kan göras för fördyrad kost enligt Konsumentverkets beräkningar av förhöjda matkostnader vid olika kostbehov.
- **Kläder och skor**
Kostnadsberäkningen täcker det vardagliga klädbehovet för hela året samt skoreparationer och en del tillbehör såsom väska och klocka.
- **Lek och fritid**
Kostnader för vanliga fritidsaktiviteter både inomhus och utomhus. Samt viss motion och kultur samt viss kostnad för mobiltelefon ingår.
- **Hälsa och hygien**
Avser kostnader exempelvis för tvål, schampo, tandkräm, blöjor, mensskydd, rakapparat, skötsel av sår och hårklippning.
- **Barn- och ungdomsförsäkring**
Kostnader för premie för gruppförsäkring eller individuell försäkring som gäller för sjukdom och olycksfall
- **Förbrukningsvaror**
Här ingår kostnader för rengöring, skötsel och vård av bostaden samt klädvård m.m.
- **Dagstidning, telefon och TV-avgift**
Här ingår kostnaden för helårsprenumeration på en daglig tidning, abonnemangs- och/eller samtalsavgifter (inom Sverige) för telefon och TV-avgift (ej betalkanaler, endast gratiskanaler).

Fördelning av riksnormen 2016 – personliga kostnader inom riksnorm

Bygger på Konsumentverkets beräkningar

	Livsmedel	Kläder /skor	Fritid /lek	Hygien	Barn/ungdoms-försäkring	SUMMA
Under 1 år	750	320	150	560	60	1840
1-2 år	860	430	240	490	60	2080
3 år	930	450	260	130	60	1830
4-6 år	1110	460	370	80	60	2080
7-10 år	1280	560	660	100	60	2660
11-14 år	1500	600	760	170	60	3090
15-18 år	1800	640	780	220	60	3500
19-20 år	1800	650	800	220	60	3530
Ensamstående	1700	560	420	270	0	2950
Sambor	2790	1110	830	590	0	5320

Fördelning av riksnorm 2016 – gemensamma hushållskostnader

Bygger på Konsumentverkets beräkningar

ANTAL PERSONER	SUMMA
1 personer	940
2 personer	1050
3 personer	1320
4 personer	1500
5 personer	1720
6 personer	1960
7 personer	2130

Umgängeskostnader

Umgängeskostnader utgör försörjningsstöd för barn som tillfälligt är medlemmar i hushållet. Rätten till umgänge ska kontrolleras och framgå av dom, avtal eller intyg från boendeföräldern.

När barnet bor växelvis hos föräldrarna ska normala inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande föräldrarnas norm.

SKÄLIGA KOSTNADER UTANFÖR RIKSNORMEN

- El
- Boende
- Arbetsresor
- Hemförsäkring
- Fackavgifter/Arbetslöshetskassa

El

Bistånd till hushållsel ska normalt beviljas till den faktiska kostnaden om den är skälig. Vid bedömning av skälig förbrukning för hushållsel, kan vägledning hämtas t ex från Konsumentverket. Då sökande har en kallhyra som inklusive driftkostnader överstiger högsta godtagbara boendekostnad beräknas hushållsel enligt schablon för kilowattimmar/hushållsstorlek som är baserad på Konsumentverkets beräkningar. Vid oskäligt höga elkostnader kan sökanden uppmanas att se över sitt elavtal. Har hushållet ett tillsvidareavtal så bör de titta på möjligheten att teckna ett avtal för att få ner sina elkostnader.

Boende

Hyresgäst skall själv svara för sitt eget hyreskontrakt och de skyldigheter som följer av detta.

Boendekostnad

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och hushållsstorlek.

Högsta godtagbara boendekostnader, för närvarande år 2016, baserade på motsvarande allmännyttans hyror:

Hyreskostnad 2016

1 ungdom	3 300 kr
1 vuxen, 0 barn	4300 kr
1 vuxen, 1 barn	4300 kr
1 vuxen, 2 barn	5600 kr
1 vuxen, 3 barn	7490 kr
2 vuxna, 0 barn	4300 kr
2 vuxna, 1 barn	5600 kr
2 vuxna, 2-3 barn	7490 kr
2 vuxna, 4 barn	8187 kr

Därefter med en höjning per barn efter individuell bedömning.

Driftskostnader såsom värme, uppvärmning av varmvatten, sophämtning, sotning m.m. ingår i ovanstående belopp. Kostnader för hushållsel ingår dock ej.

Vid bedömning av längre behov av försörjningsstöd (mer än tre månader) och oskälig hög boendekostnad kan den sökande uppmanas ändra sina boendekostnader till högsta godtagbara belopp.

Om socialtjänsten kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrom ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt ändra sina boendekostnader. Skäligt rådrom är 4 månader från ansökningsdatum. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med högsta godkända boendekostnad.

Om den enskilde har försörjningsstöd och anser sig behöva byta bostad under påstående biståndsperiod, och detta medför ökad boendekostnad, ska detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den biståndssökande flyttar till dyrare boende utan samråda med socialtjänsten ska den tidigare godtagbara/skäliga hyreskostnaden godkännas vid beräkning av försörjningsstöd.

Bostadsrätt eller villa

Bostadsrätt eller villa kan vara en realiserbar tillgång som genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet väntas bli kortvarigt (högst 3 månader) eller om bostadsrätten eller villan är belånad på sådant sätt att det inte kan bli något överskott vid en försäljning och månadskostnaden är rimlig, ska krav på försäljning inte ställas. Endast om det blir ett överskott som kan användas till försörjning är en försäljning meningsfull.

Beträffande högsta godtagbara boendekostnad gäller samma som för hyreslägenheter.

Andrahandsboende

Av hyresvärd godkänt andrahandskontrakt ska uppvisas för att boendekostnad ska räknas som godtagbar utgift. För andrahandsboende gäller beträffande skälig standard och kostnad, krav på flyttning etc. samma regler som vid förstahandskontrakt.

Inneboenderum

Hyran för inneboende ska bedömas utifrån vad den disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärderna. Den faktiska hyran ska beviljas under förutsättning att den bedöms vara skälig.

Inneboenderum gäller inte inneboende hos nära släkting eller delad bostad med någon typ av hushållsgemenskap.

Delad lägenhet

När syskon eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller reglerna för inneboende.

Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar lägenhet ska hyran delas på antal boende i lägenheten enligt samma beräkningsformel som Försäkringskassan använder (varje rum får talet 2, kök talet 1, talen summeras, hyran delas med summan av talen och multipliceras sedan med 2)

Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, härbärge, vandrarhem, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell etc. Innan tillfälligt boende beviljas skall samråd ske med IFO chef. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende.

Boendekostnad för ungdomar

En ung person anses vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå boende hos föräldrar tills personen på egen hand kan bekosta ett eget boende. Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte ska beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst eller har inkomst av kortvarig karaktär och därmed saknar möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flytten eller om ungdomen under minst sex månader själv har kunnat bekosta boendet.

För unga personer som beviljas eget boende och som helt eller delvis lever på försörjningsstöd kan det vara rimligt att acceptera en lägre boendestandard och lägre hyra.

Ungdomar utan egna inkomster med beslutad insats enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade 1993:387 (LSS)

Ekonomiskt bistånd för boendekostnad för ungdom som har beslutad insats enligt LSS § 9:2 (biträde av personlig assistent) och som av LSS-handläggare bedöms behöva bo i eget boende ska beviljas.

Inskrivna för kriminalvård, rättspsykiatrisk vård etc.

Personer som är häktade har rätt till bistånd från socialtjänsten till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Personer som är dömda till kriminalvård kan vid en faktisk strafftid på högst sex månader beviljas ekonomiskt bistånd till hyra under verkställighetstiden.

Kriminalvården står för kostnaden vad gäller hyra under den tid när person inskriven på kriminalvårdsanstalt frigges med fotboja under sista delen av strafftiden.

Hemmaboende vuxet barn samt annan som ingår i en hushållsgemenskap

För ungdom som avslutat gymnasium men ej tidigare betalat hyresdel till föräldrar är huvudregeln att bistånd till hyresdel inte ska beviljas.

Undantag kan göras när den unge är medlem i en familj som har försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det.

För ungdom/vuxet barn som tidigare betalat hyresdel till föräldrarna kan hyresdel beviljas om den sökande tidigare en period själv betalat hyresdel. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet.

Förälder boende hos barn

Endast om bostaden införskaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden därför ökat ska bistånd till hyresdel beviljas. Den beräknas då som för hemmaboende vuxet barn.

Arbetsresor

I begreppet arbetsresor ingår resor till och från en arbetsplats samt resbehov för att aktivt kunna söka arbete eller delta i aktiva åtgärder för att bli självförsörjande. Vid beräkning av skäliga arbetsresor beaktas månadskostnader för resor med allmänna kommunikationer, i vissa fall kan det finnas särskilda skäl att beakta kostnader för resor med bil.

Hemförsäkring

Bistånd för hemförsäkring kan beviljas till skälig kostnad. Sökanden uppmanas att betala månadsvis.

Fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa

Bistånd till avgift till arbetslöshetskassan eller arbetslöshetskassan i kombination med fackföreningsavgift skall beviljas med belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör. Den sökande skall dock uppmanas att undersöka möjligheten till reducerad avgift.

REDUCERAT FÖRSÖRJNINGSSTÖD

I vissa situationer kan det bli aktuellt med reducering av försörjningsstöd. Reducering av försörjningsstöd får endast göras utifrån särskilda skäl och i det enskilda fallet. Följande situationer kan bli aktuella:

- Det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i riksnormen eller att dessa är lägre än riksnormen
- Under vistelse heldygnsvård
- Att den enskilde uppenbart inte använder biståndet till avsett ändamål.
- Om den enskilda har hamnat i en akut nödsituation och endast tillfälligt behöver ekonomiskt bistånd för att få möjlighet att reda upp situationen.

FÖRHÖJNING AV FÖRSÖRJNINGSSTÖDSNORM

Om det finns särskilda skäl kan riksnormen beräknas till ett högre belopp. En förhöjning av normen kan gälla för en kortare och en längre period. Det kan till exempel handla om personer som har medicinska skäl har behov av dyrare kost, personer med funktionsnedsättningar som har svårigheter att upprätthålla sociala kontakter eller delta i samhällslivet. Det kan också handla om tillfälliga specifika behov eller personer som har varit utsatta för våld eller andra övergrepp.

AKUT BISTÅND

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Är tiden mycket knapp bör i vart fall följande överväganden göras;

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns det ytterligare en vårdnadshavare som tillfälligt kan överta försörjningsansvaret för barnet?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får hjälp?
- Har sökande medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp av familj och vänner?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över skälig levnadsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller där den sökande bedöms ha svårigheter att själv ta ansvar för sin ekonomi och livssituation. Gällande barnfamiljer i ovanstående situation bör barnperspektivet speciellt uppmärksammas. I ett akut ärende som ovan bör det reducerade försörjningsstödet omfatta endast normposten livsmedel.

Personer, hemmahörande i annan kommun, som ansöker om medel till hemresa, beviljas efter sedvanlig individuell bedömning buss- eller tågbiljett samt eventuellt nödhjälp till mat. Gäller även i vissa fall asylsökande och EU migranter.

LIVSFÖRING I ÖVRIGT

Med begreppet livsföring i övrigt avses alla de olika behov som den enskilda kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet. Det kan vara fråga om bistånd till:

- Barnomsorg
- Begravningskostnader
- Flyttkostnader
- Glasögon
- Hemutrustning

- Dator med internetuppkoppling
- Identitetshandlingar
- Juridiska kostnader
- Läkarvård och mediciner
- Tandvård
- Magasineringskostnader
- Spädbarnsutrustning
- Resor
- Umgängesresor

Barnomsorg

Avgift för kommunal barnomsorg är en kostnad till vilken hänsyn tas vid beräkning av försörjningsstöd. I de fall familjen är beroende av försörjningsstöd skall familjen ansöka om nedsättning av avgift hos kommunen.

Begravningskostnader

Begravningskostnader skall ersättas av dödsboet i första hand. När tillgångarna är knappa kan bistånd utgå till hela eller del av begravningskostnaden. Beslut fattas efter bouppteckning eller dödsboanmälan.

Flyttkostnader

Bistånd kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster i nivå med riksnormen. Biståndsbehovet ska prövas utifrån följande:

- Behov av och orsak till flyttning (hälsa, sociala omständigheter).
- Egen förmåga att ordna flyttning med hjälp av vänner och anhöriga.

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släpvagn inklusive kostnader för dragfordonets drivmedel gällande bensinpris per mil, i andra hand hyra av flyttbil inklusive kostnader för drivmedel och fordonsförsäkring. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitan av flyttfirma. Särskilda skäl ska även finnas för bistånd till flyttning till ort i övriga Norden. Bistånd till kostnad för flyttning utanför Norden beviljas inte.

Glasögon

Bistånd till glasögon kan beviljas efter uppvisade av intyg från legitimerad optiker som styrker behovet av glasögon samt kostnadsförslag. Skälig kostnad för glasögon är de paketpris som de flesta optiker erbjuder.

Hemutrustning

Bistånd till hemutrustning beviljas endast när det föreligger ett långvarigt behov av försörjningsstöd och den sökande står helt utan utrustning eller pengar till inköp. Den biståndssökandes framtida möjligheter att själv bekosta eller komplettera hemutrustningen kan vara avgörande för storleken på biståndet. Även den biståndssökandes möjligheter att på annat sätt genom bistånd skaffa viss hemutrustning påverkar bedömningen.

Behövlig hemutrustning hör till den standard som biståndet bör garantera. Vad som är behövligt kan inte fastställas en gång för alla. Bedömningen måste anpassas efter den allmänna standardutvecklingen i samhället, dvs. till vad människor i allmänhet kan kosta på

sig. Det innebär att vad som är skälig levnadsnivå på bistånd till hemutrustning skiftar inte från fall till fall utan också över tid. Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska fungera. Den hemutrustning som avses ska kunna tillgodose behov som t ex matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rekreation och information via radio, TV och dator. Bistånd till löpande komplettering och reparationer av befintlig hemutrustning kan vid behov beviljas till personer med långvarigt behov av försörjningsstöd.

Då biståndsbehovet bedöms kortvarigt kan, efter individuell bedömning, endast grundutrustning beviljas. Det bör finnas specifika och sociala skäl för att socialtjänsten ska ge bistånd till grundutrustning av ett hem, inte enbart ekonomiska förhållanden. Det ingår i begreppet skälig levnadsnivå att ha ett hem som fungerar tillfredsställande, men det finns ingen allmän rätt för den som får en bostad och har låga inkomster att få ekonomiskt bistånd till utrustning av bostaden. De flesta får därför hänvisas till att klara av situationen på det sätt som människor i allmänhet gör, dvs. genom planering, sparande, lån och gåvor från nätverk etc. Detta gäller särskilt för unga personer som flyttar hemifrån och som har kunnat planera för sin flyttning till eget boende (se RÅ 1995 ref 80).

Dator med internetuppkoppling

Rätten till ekonomiskt bistånd måste i stort anpassas efter den allmänna standardutvecklingen i samhället, d.v.s. vad människor i allmänhet kan kosta på sig. Samhällsutvecklingen går i riktning mot att människor i sin dagliga livsföring normalt är i behov av tillgång till dator och internet. Skälig kostnad för dator kan beviljas efter individuell bedömning.

I den del av riksnormen som omfattar gemensamma hushållskostnader ingår poster som löpande skall kunna tillgodose behovet av kommunikation och information. Kostnad för internetuppkoppling omnämns inte, varför skälig kostnad för bredbandsabonnemang utan bindningstid kan beviljas (99: - i månaden).

Identitetshandlingar

Kostnad för identitetskort eller pass, kan efter individuell prövning beviljas. Förnyelse av körkort kan beviljas om körkort bedöms behövas för sin försörjning.

Juridiska kostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller t ex för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan vid rättsskydd.

Läkarvård, mediciner och sjukhusvård

Avgift vid läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet kan godkännas efter uppvisande av kvitto eller faktura.

Vid sjukhusvistelse kan den kostnad som överstiger 56 kronor/dag erhållas under sjukhusvistelsen efter uppvisande av kvitto eller faktura.

Tandvårdskostnader

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand till akut tandvård. Vid långvarigt biståndsberoende kan annan nödvändig tandvård godkännas. Kostnadsförslag från tandläkare skall då inhämtas innan behandlingen påbörjas. Bistånd utgår endast till det billigaste alternativet och samråd sker alltid med berörd tandvårdsklinik.

Magasineringskostnader

Bistånd till kostnad för magasinerat bohag kan godkännas för sökande som inom överskådlig tid förväntas kunna få ny bostad. Särskild behovsprövning görs.

Spädbarnsutrustning

För den som är berättigad till försörjningsstöd eller har inkomster i nivå med normen kan bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn godkännas med max 10 % av gällande prisbasbelopp (= 4 430 kronor år 2016). Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning. Biståndet utbetalas med halva summan innan barnet är fött och resterande del efter förlossningen.

Resor

Skolkort på bussen för barn och ungdomar prövas och beviljas av skolan. Till ungdomar som deltar i aktiviteter långt från hemmet som är av betydelse för deras utveckling och särskilda behov, kan fritidskort utöver ordinarie skolkort beviljas.

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas om det inte finns särskilda skäl.

För resa till och från kriminalvårdsanstalt samt förhandling i domstol kan den sökande ansöka om kostnaden hos aktuell myndighet.

Gällande kostnader för transporter till och från sjukvård eller sjukbesök kan ekonomiskt bistånd utgå för egenavgiften.

Gällande färdtjänst kan ekonomiskt bistånd utgå för den faktiska egenavgiften för färdtjänst.

Umgängesresor/umgängeskostnader

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar
- Skäligheten av kostnaden för resan

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska ta del av kostnaderna efter ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till bådass ekonomi. Den förälder som skall utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller kunnat komma överens om hur resekostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresor beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att bekosta, dock max två resor per månad. Bistånd till utlandsresor beviljas inte utan synnerliga skäl.

Försörjningsstöd i form av ersättning för umgängeskostnader kan godkännas för maximalt sex dygn per månad. Eventuell kostnad för umgängesdagar utöver detta överenskommes mellan föräldrarna utan socialtjänstens inblandning.

TILLGÅNGAR, INKOMSTER OCH SKULDER

Tillgångar som påverkar rätten till bistånd

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar avses bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- och samlarföremål etc. Slutskattensedel skall alltid redovisas.

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

I de fall den sökande har en bil vars värde understiger 14 % av prisbasbelopp, beaktas denna ej som en realiserbar tillgång.

Bostadsrätt eller villa kan vid bedömning av långvarigt biståndsbehov beaktas som en realiserbar tillgång som genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen.

Inkomster som påverkar rätten till bistånd

Inkomster som påverkar storleken på ekonomiskt bistånd är t ex lön, sjukpenning, arbetslöshetsersättning, etableringsersättning, aktivitetsstöd, aktivitets- och sjukersättning, barnbidrag/studiebidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd, föräldrapenning, pension, bostadstillägg, skatteåterbäring, vårdbidrag (skattepliktig del), insättningar på konto, pengagåva och studiemedel.

Skulder

Bistånd till skulder som exempelvis böter, skatteskulder, skadestånd, avbetalning på studielån eller banklån, underhållsstöd, kontokortsskulder, privata skulder etc. beviljas inte.

De enskilde skall undersöka möjligheterna till avbetalningsplan avseende skulder.

Skuld för hyra och el som uppkommit under tid då den sökande varit berättigad till försörjningsstöd men inte sökt ekonomiskt bistånd regleras i första hand genom att normunderskott för den förflutna tiden beviljas.

Om det är det enda sättet att uppnå skälig levnadsnivå kan, efter individuell bedömning, undantag göras för skulder för avgift för förskoleverksamhet. Har barnet av sociala skäl behov av platsen får den enligt skollagen inte sägas upp. Under förutsättning att den enskilde har förutsättningar att bli självförsörjande kan skuld till arbetslöshetskassan beviljas.

Socialnämnden kan i vissa enskilda fall utge ekonomiskt bistånd till betalning av skulder endast om detta är enda möjligheten för den enskilda att uppnå skälig levnadsnivå.

Kommunen tillhandahåller budget och skuldrådgivning för de som är i behov av detta stöd, för närvarande placerat i Mariestad.

Kommunen tillhandahåller också förmedling av egna medel efter behovsprövning.